

Verskil in
straffen tussen
nu
en de
Romeinse tijd

Anouk van Roosmalen

Willemijn Ram

Eva Warmerdam

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Diefstal.....	5
Brandstichting	7
Verkrachting	12
Moord.....	15
Conclusie onderzoek	19
Conclusie	23
Reflectie.....	25
Procesverslag.....	26
Logboek	27
Bronnen.....	38

Inleiding

“Zij moeten boeten voor wat ze gedaan hebben” dat is wat je vaak hoort als iemand een misdrijf heeft begaan, maar wat moet die straf dan zijn? Moet dit TBS zijn, een gevangenisstraf of misschien een taakstraf. Wat het ook is, het zal meestal beter zijn dan de straffen die ze bij de Romeinen hadden.

Kruisiging, vuurdood, onthoofding, geseling en castratie, de Romeinen hadden creatieve straffen en voor u klinken deze straffen misschien gruwelijk maar de mensen waren het in de tijd van de Romeinen met deze straffen eens. Tegenwoordig hebben we hele andere straffen in Nederland. We hebben de doodstraf bijvoorbeeld afgeschaft en doen niet meer aan lijfstraffen zoals stokslagen of zweepslagen en toch is ons strafrecht sterk gebaseerd op het strafrecht van de Romeinen. Maar weet u eigenlijk wel wat de straffen zijn voor ernstige misdrijven? Bent u het wel eens met deze straffen of vindt u dat de straffen van de Romeinen beter waren? Dat is waar ons hele werkstuk over gaat.

Ons werkstuk gaat over straffen en hoe die veranderd zijn van de Romeinse tijd naar de eenentwintigste eeuw in Nederland en of mensen het daarmee eens zijn of andere ideeën hebben voor een straf.

Wij hebben dit onderwerp gekozen omdat het ons simpelweg interesseert. Anouk en Willemijn willen later eventueel werkzaam zijn in een baan bij de politie of de gevangenis en zij zijn dus benieuwd naar hoe dat in elkaar zit. Maar wij zijn met z'n drieën en we moeten iedereen tevreden houden daarom hebben wij een verbinding gemaakt tussen vroeger en nu. Eva is geïnteresseerd in geschiedenis en door deze verbinding is het voor haar interessanter. Ook is ons huidige strafrecht voor een groot deel gebaseerd op dat van de Romeinen wat de vergelijking nog interessanter maakt.

Wij hadden eerst een vrij brede hoofdvraag en na overleg zijn wij van 'vroeger' overgegaan op de Romeinse tijd. Wij vinden dit een interessante periode en het lijkt ons leuk om hier meer onderzoek naar te doen op het gebied van straffen. Onze hoofdvraag is: Hoe zijn de straffen van nu veranderd ten opzichte in de Romeinse tijd? En zijn mensen het er mee eens over hoe het nu gaat?

De deelvragen zijn:

- Wat waren de straffen voor verschillende misdrijven in de Romeinse tijd?
-Wat zijn de straffen voor diezelfde misdaden nu in Nederland?
- Hoe denken mensen over de straffen van nu en komt dat overeen met de werkelijke straffen?

Wij denken dat er vooral veel straffen zijn veranderd doordat bepaalde handelingen nu veel minder acceptabel zijn dan in de Romeinse tijd, waardoor sommige misdrijven die toen niet strafbaar waren, dat nu wel zijn en een straf zoals de doodstraf niet meer gebruikt wordt.

Wij voeren het onderzoek uit door op internet en in boeken informatie te vergaren over hoe het vroeger ging en hoe het nu is, daarnaast hebben we een enquête afgenomen.

Diefstal

Romeinse tijd

Diefstal in de Romeinse tijd werd niet met een dodelijke of verwondende straf bestraft. In die tijd, was het zo dat ze een verschil hadden tussen op heterdaad betrapt worden en later. Als je op heterdaad betrapt werd, moest je 4 maal de waarde van het voorwerp betalen en ook een kans op een vermindering van het recht op vrijheid. Denk aan meningsuiting en godsdienst. Als je later gepakt werd, moest je 2 maal de waarde betalen. Als er ondertussen andere incidenten gebeurden tijdens het stelen, zoals moorden of geweld plegen, werd je daar ook voor gestraft.¹

Diefstal	Boete van 2 maal de waarde gestolen goed
Op heterdaad	Boete van 4 maal de waarde gestolen goed

¹ https://nl.wikipedia.org/wiki/Romeins_recht#

Nederland

In Nederland zit het systeem heel anders in elkaar, er zijn meer verschillen in soort diefstal en er zijn meer soorten en zwaartes van de straffen. Als er bijvoorbeeld sprake is van braak (opengebroken ramen of deuren) of tijdens een bepaalde tijd (zoals een ramp of gevecht). De maximale straf op de minst zware daden is 4 jaar gevangenis of een geldboete 4e categorie (20.500 euro). De hoogste is maximaal 9 jaar gevangenis en een geldboete in de 5e categorie.²

Max 4 jaar of 4e cat. geldboete	Max 6 jaar of 4e cat. geldboete	Max 9 jaar of 5e cat. geldboete
Diefstal	Tijdens rampen	Minimaal 4 van de 2e kolom
	Met meerdere personen	
	Zonder toegang	
	Gekoppeld aan terrorisme	
	Met gebruik van geweld	
	Gestolen vee	
	Gestolen motorrijtuig (geen geldboete)	

Winkeldiefstal heeft nog een andere speciale regeling. Dit ligt deels ook aan de winkel zelf, maar dit zijn de principes:

Bij winkeldiefstal wordt rekening gehouden met op heterdaad betrappt worden en voor hoeveel geld je gestolen hebt. Aan een totaalbedrag aan gestolen goederen van onder de 50 euro, zit een boete van 120 euro of minder vast. Bij meer dan 50 euro kan het tussen de 210 en 350 euro variëren. Er is ook sprake van een strafrechtelijke vervolging. Bij op heterdaad betrappt worden, geeft een winkelier je op heterdaad aan en doet meteen aangifte bij de politie. Dan wordt de dader direct aansprakelijk voor schade, oponthoud en overlast, wat een boete van 181 euro geeft. Dit is voor de tijd die de winkelier aan de aanhouding en afhandeling moet besteden. Dit geldt alleen voor winkeldieven van 14 jaar en ouder. En de schadevergoeding staat los van andere te vergoeden schade.³

Er zijn in de 21e eeuw in Nederland dus verschillende straffen voor verschillende redenen die wettelijk beschreven zijn over diefstal. In de Romeinse tijd lijkt het meer om het gestolen voorwerp te gaan en minder om hoe, maar in de procedure werd er potentieel wel rekening mee gehouden, maar dat is niet zeker, aangezien dat niet in wetboeken staat beschreven.

² <https://nl.wikipedia.org/wiki/Diefstal#Nederland>

³ https://nl.wikipedia.org/wiki/Diefstal#Winkeldiefstal_in_Nederland

Brandstichting

Romeinse tijd

Bij de Romeinen werd er onderscheid gemaakt tussen opzettelijke brandstichting en brandstichting door schuld en de straffen voor de twee misdrijven liggen ver uit elkaar. Er werd eerst gedacht door historici dat iemand die opzettelijk brand had gesticht, zelf ook verbrand zou worden omdat de straffen van de Romeinen meestal hetzelfde zijn als de misdaad, maar bij opzettelijke brandstichting is dit niet zo.

Als je opzettelijk brand had gesticht, kreeg je de doodstraf, dit kon een aantal dingen betekenen en dat lag vooral aan je status. Bijvoorbeeld als je een slaaf was, werd je vaak gekruisigd, maar als je een Romeinse burger was, dan werd je onthoofd of gewurgd. Soms werd ook de hongerdood toegepast of je moest zelfmoord plegen wat bij de Romeinen als een waardige dood werd gezien. Je kon zelfmoord plegen door gif in te nemen of je aderen open te snijden.

Bij brandstichting door schuld werd in het Romeinse rijk niet zo'n hoge straf gezet. Het enige wat je hoefde te doen was het vergoeden van de schade die de brand had aangericht en dat was alles.⁴

⁴<https://www.delpher.nl/nl/boeken1/gview?query=Korte+begrippen+der+geschiedenis&coll=boeken1&identificer=cWs8X1M-rRUC>

Nederland

Ook in Nederland wordt er onderscheid gemaakt tussen opzettelijke brandstichting en brandstichting door schuld. Opzettelijke brandstichting houdt in dat je de bedoeling hebt een brand te stichten. Bij brandstichting door schuld wilde je geen brand stichten maar ben je wel de schuldige van de brand, bijvoorbeeld als je iets aan laat branden, maar jij merkt het niet en de vlam slaat over waardoor brand ontstaat.⁵

Bij brandstichting door schuld krijg je een straf van maximaal 6 maanden of een geldboete van de 4^e categorie als de veiligheid van mensen en goederen niet in gevaar is gebracht. Als dit wel het geval is en iemand is gewond geraakt, kan je een straf krijgen van maximaal 1 jaar of een geldboete van de 4^e categorie. Als er iemand is overleden aan de brand, dan kan je een straf krijgen van maximaal 2 jaar of een geldboete van de 4^e categorie.

Als er bij opzettelijke brandstichting geen mensen gewond zijn geraakt en er niets beschadigd is dan kan je een straf krijgen van maximaal 12 jaar of een geldboete van de 5^e categorie. Als er wel iemand gewond is geraakt dan kan je een straf krijgen van maximaal 15 jaar of een geldboete van de 5^e categorie en als er iemand dood is gegaan kan je levenslang krijgen of een voorwaardelijke straf van hoogstens 30 jaar of een geldboete van de 5^e categorie.⁶

Misdrijf	Straf romeinen	Straf Nederland
Opzettelijke brandstichting <ul style="list-style-type: none"> - Geen slachtoffers - Wel slachtoffers	Doodstraf Doodstraf	Max 6 maanden of boete 4 ^e categorie Max 1 jaar of boete 4 ^e categorie
Brandstichting door schuld <ul style="list-style-type: none"> - Geen slachtoffers - Wel slachtoffers<ul style="list-style-type: none"> -gewond -dood	Schade vergoeden Schade vergoeden	Max 12 jaar of boete 5 ^e categorie Max 15 jaar of boete 5 ^e categorie Levenslang of tijdelijk max 30 jaar of boete 5 ^e categorie

⁵ <https://www.problemenmetjustitie.nl/onderwerpen/brandstichting/>

⁶ <https://wetenschap.infonu.nl/recht-en-wet/166814-de-wetsartikelen-over-brandstichting-en-brand-door-schuld.html>

Incest

Incest of bloedschande is een zedendelict. Er bestaan gradaties in soorten van incest. Incest van de eerste graad betekent in de rechte familielijn. Bijvoorbeeld; ouder en kind en grootouder en kleinkind. Tweedegraads incest is bijvoorbeeld tussen broer en zus en halfbroer en halfzus. Derde en vierde graad wil zeggen incest tussen neven, nichten, ooms en tantes.

Romeinse tijd

In de Romeinse tijd was er niet al te veel schaamte met betrekking tot seks. Behalve als het met familie was, er werd erg op gelet en ook op bestraft. De basis straf ervoor was "e saxo" gegooid worden, vertaald betekent dat 'van de steen' of 'van de rots'. Je werd dan van de *Rupes Tarpeia* (grote klif die als executieplek werd gebruikt) gegooid, wat een beschamende dood was.

Als je als vrouw overspel pleegde, werd je onterecht beschuldigd van incest en levend begraven, en de man van de Tarpeia gegooid. Je werd ook beschuldigd als je bijvoorbeeld je broer of zus een kus gaf als begroeting, wat een gewoonte was voor Christenen, maar die waren niet zeer welkom in het begin. Zeker onder keizer Nero, die erg tegen Christenen was.

Er zijn verschillende incestueuze relaties geweest. Keizer Nero bijvoorbeeld, zou zich aangetrokken hebben gevoeld tot zijn moeder. Het is alleen niet zeker of dit waar is, aangezien er veel over geroddeld werd in die tijd.

Nederland

Incest kent verschillende vormen, zo wordt er onderscheid gemaakt op basis van leeftijd, directe familie en dwang. Er is bijvoorbeeld incest tussen volwassenen en kinderen. Dit wordt gezien als kindermisbruik en pedoseksualiteit. Een groot deel hiervan komt voor binnen de familiekringen en daardoor wordt het vaak met elkaar geassocieerd.

Er is ook sprake van incest tussen kinderen onderling, wat betekent dat 2 minderjarigen met elkaar experimenteren. Als er dwang bij gebruikt is, een groot leeftijdsverschil is of ontwikkelingsverschil, dan is dit ook een vorm van seksueel misbruik. In veel gevallen wordt een kind misbruikt door een ouder kind uit de familie.

Als incest voorkomt bij volwassenen, is het vaak door een gescheiden opvoeding. De betrokkenen hebben dan niet het gevoel van 'wij zijn familie' maar 'we kennen elkaar niet'. Zo ontstaat er een relatie, terwijl ze niet weten dat ze familie zijn.

Huwelijken tussen neven en nichten/ooms en tantes, werden vroeger opzettelijk gearrangeerd, omdat het familiefortuin dan in de familie zou blijven.

Volgens de kerk zou je niet mogen trouwen in een bloedverwantschap in een rechte lijn. Dit betekent dat vader/dochter en bijvoorbeeld kleindochter/grootvader zeker niet kan. De zijlijn oftewel in de tweede graad ,kan ook niet, wat inhoudt broer/zus en halfbroer/halfzus.

Een huwelijk tussen de zijlijn van oom/nicht en tante/neef kan eigenlijk ook niet, maar je kan er een ontheffing voor vragen. Deze regel geldt ook voor als je een schoonzoon/schoonmoeder voor adoptie gevallen.

Als je naar het burgerlijk recht kijkt, is er een verschil, maar is niet heel significant. Tot 1970 was in Nederland een huwelijk tussen ooms en tantes en de kinderen hiervan bijvoorbeeld mogelijk. Vanaf 2015 is een neef-nicht huwelijk legaal, als beide partners verklaren dat dit uit vrije wil is.

Als er gesproken wordt van seksueel misbruik, geldt artikel 249 van het Nederlandse Wetboek van Strafrecht. Deze maakt geen verschil tussen minderjarige kinderen, stiefkinderen, pleegkinderen en andere minderjarigen. Hierin geldt incest dus niet als een factor. De genoemde straf in dit artikel: een gevangenisstraf van maximaal 6 jaar plus een geldboete van 20.500 euro.

Misdrijf	Straf Romeinen	Straf Nederland
Incest (man)	"e saxo"gegooid worden	Niet trouwen.
Incest (vrouw)	levend begraven worden	Niet trouwen.
Seksueel misbruik	Geen straf	Max 6 jaar gevangenisstraf en geldboete van € 20.500

Verkrachting

Romeinse tijd

In de Romeinse tijd was seksueel misbruik eigenlijk heel normaal. Er was veel sprake van prostitutie en deze manier van betaalde seks was geaccepteerd. Meestal waren het slaven die in de prostitutie zaten en mannen konden met ze doen wat ze wilden. Ondanks dat er prostitutie was, kon elke slaaf door de eigenaar seksueel 'gebruikt' oftewel misbruikt worden. De eigenaar kon er zelfs voor kiezen om zijn slaaf aan een ander te geven voor ditzelfde doel, seksueel misbruik. Men was zich ervan bewust dat dit soort dingen gebeurde, er werd zelfs over geschreven en het werd aanbevolen, maar de staat kwam niet op voor de slaven. Er werd alleen rekening gehouden met de rechten van de bezitter en slaven hadden niks te zeggen.

Het gebeurde ook dat als een adellijke jongen een man werd, hij vijf tot tien jaar achter vrouwen aan zat, maîtresses had en prostituees bezocht. Deze prostituees mocht hij dan dus verkrachten, maar na het huwelijk was dit allemaal over. De huwelijksnacht was niet fijn voor de vrouw. De vrouw moest maagd blijven tot het huwelijk terwijl de man dus al ruimschoots ervaring had opgedaan bij prostituees. Als de vrouw niet meteen op de eerste nacht ontmaagd werd, mocht de man sodomie met haar bedrijven en de vrouw had hier verder geen invloed op en moest zich hieraan onderwerpen. Sodomie is een tegennatuurlijke seksuele handeling (seks met dieren, homoseksuele en heteroseksuele anale penetratie).

Ondanks deze handelingen waren er wel taboes op het gebied van seks. Mannen mochten hun vrouw niet naakt zien en andere mochten dat al helemaal niet. Daarnaast mocht er niet gevreeën worden voor het donker en moest het licht uit. Bij sprake van overspel liep de minnaar het risico om door de beledigde echtgenoot afgetuigd of gecastreerd te worden, of aan allerlei seksuele vernederingen door de gehele beledigde familie te worden blootgesteld. Bij vrouwen was dat iets anders. Dionysius van Halicarnassus, een Griekstalige Romeinse auteur, schrijft dat de vrouw door de familieraad ter dood veroordeeld moest worden terwijl Plutarchus, een Griekse historiograaf en filosoof, schreef dat de vrouw verstoten mocht worden. Het was dus een schande als de vrouw naakt gezien werd en overspel werd zwaar bestraft, maar verkrachting was in de Romeinse tijd vrij normaal en geoorloofd.⁷

---

⁷ https://nl.wikibooks.org/wiki/Sociale_geschiedenis_van_het_Romeinse_rijk/Seksualiteit

Nederland

Verkrachting is tegenwoordig een zedendelict. Dat is een strafbare handeling die de normen overtreedt op seksueel gebied.

Volgens de wet is verkrachting iemand dwingen tot het ondergaan van handelingen die (mede) bestaan uit het seksueel binnendringen van het lichaam door middel van (bedreiging met) geweld of door middel van (bedreiging met) een andere feitelijkheid. Dus, als er dwang tot seksuele handelingen leidt waarbij het lichaam wordt binnengedrongen, is veroordeling voor verkrachting mogelijk. Óók seks met iemand die dusdanig dronken of onder invloed is kan strafbaar zijn, net als seks met iemand die bijvoorbeeld verstandelijk beperkt is.

Verkrachting is een zwaar misdrijf met grote impact op het slachtoffer en de straf kan erg verschillen. De maximumstraf die voor verkrachting gegeven kan worden is 12 jaar gevangenisstraf of een geldboete van de vijfde categorie (76.000 euro). En de maximumstraf voor het seksueel binnendringen van iemand die zijn wil niet kan bepalen of geen weerstand kan bieden is 8 jaar of een geldboete van de vijfde categorie, maar de uiteindelijke straf hangt natuurlijk af van de omstandigheden van het geval. In sommige gevallen kan de maximale straf zelfs nog hoger worden.

Ook poging tot verkrachting is strafbaar en de maximale straf die daarvoor gegeven kan worden is 2/3 van de 'normale' straf. Om strafbaar te zijn bij 'een poging tot' moet er begonnen zijn met de uitvoering van het misdrijf, alleen het idee hebben is niet voldoende.⁸

Verkrachting binnen het huwelijk is nu ook strafbaar, maar dat is niet altijd zo geweest. Voor 1991 gold onvrijwillige seks tussen echtgenoten nog niet als onwettig. Het huwelijk, zo was de heersende opvatting in die tijd, komt met bepaalde echtelijke verplichtingen en het hebben van geslachtsgemeenschap maakte daar onderdeel van uit. Zo kon het dat een huwelijkspartner die te maken kreeg met onvrijwillige seks hooguit een scheiding aan kon vragen, maar verder geen gerechtelijke stappen tot zijn of haar beschikking had.

---

⁸ <http://www.wetrecht.nl/verkrachting/>

Onder hevige maatschappelijke en politieke druk door vooral de feministen, kwam hier dus in 1991 verandering in. Het begrip verkrachting werd opgerekt zodat verkrachting binnen het huwelijk net zo strafbaar werd als iedere andere vorm van verkrachting.

Dit geldt natuurlijk ook voor partners die (nog) niet getrouwd zijn. De verruiming van de definitie van verkrachting betekent simpelweg dat iedere vorm van ongewilde seks hetzelfde wordt behandeld, ongeacht de vraag of er sprake was van een affectieve relatie of zelfs een huwelijk.

Voor verkrachting binnen het huwelijk/binnen een relatie staat dezelfde maximale straf als voor verkrachting buiten een relatie.⁹

Misdrijf	Straf Romeinen	Straf Nederland
Verkrachting	Geen straf	Max. 12 jaar gevangenis of geldboete van 5e categorie
Seksueel binnendringen van iemand die geen weerstand kan bieden	Geen straf	Max. 8 Jaar gevangenis of geldboete van 5e categorie
Verkrachting binnen huwelijk	Geen straf	Max. 12 jaar gevangenis of geldboete van 5e categorie

---

⁹<https://www.zedendelict-advocaat.nl/verkrachting-binnen-huwelijk/>

Moord

Romeinse tijd

In de Romeinse tijd waren de straffen voor moord de zwaarste.

Als je iemand had vermoord waren er drie mogelijke straffen. Meestal was de straf voor moord de doodstraf. De Romeinen geloofden namelijk heel erg in het begrip oog om oog, tand om tand. Als je de doodstraf kreeg, werd je meestal onthoofd met een bijl of zwaard. Dit was namelijk een snelle en makkelijke methode van executie. Ook kon je 'vogelvrij' verklaard worden, als je vogelvrij verklaard werd, mocht iedereen je vermoorden zonder enige gevolgen van dien. Deze straf viel natuurlijk te ontlopen door te vluchten, maar meestal kreeg de dader daar echter geen kans voor en werd hij uiteindelijk na korte tijd gedood. Het bezitten van vergif werd ook gezien als een misdaad, omdat dit liet zien dat je van plan was iemand te vergifigen, hiervoor gold dus ook de doodstraf.

De derde straf is nog gruwelijker dan de eerste twee, deze straf werd alleen opgelegd aan de mensen die zich aan vadermoord strafbaar hadden gemaakt. Vadermoord of ook wel *parricidium* in Latijn is wanneer je een naast familielid vermoordt. Dit werd in de Romeinse tijd als een zeer grote schande gezien en werd dus ook zwaar bestraft.

Als je je aan vadermoord strafbaar had gemaakt, werd je meteen na je vonnis in de gevangenis gegooid, in sommige gevallen werd er een wolvenhuid over het hoofd van de dader gedaan. Als alles was voorbereid werd de dader eerst met een lange dunne stok geslagen. Daarna werd hij in een lederen zak genaaid, deze zak was soms ook met teer ingesmeerd om hem beter waterdicht te maken. Samen met de dader werden een haan, hond, aap en een adder in de zak gedaan.

De adder werd direct met vadermoord geassocieerd omdat ze in die tijd dachten dat de geboorte van een adder ten koste ging van het leven van de moeder. De haan werd als een wreed dier beschouwd dat gewetenloos zou zijn. De hond werd als een verachtelijk dier beschouwd, omdat deze tijdens de strijd tegen de Galliërs een slechte bewaker bleek te zijn en de Galliërs bijna het Capitool in Rome hadden ingenomen als niet door de ganzen alarm was geslagen. De aap werd beschouwd als een negatieve karikatuur van de mens.

De dader werd bij deze straf in de zak naar de zee of rivier gereden door een zwarte os en in de zee of rivier gegooid. Meestal kwam de dader echter niet eens levend bij het water aan, omdat de dieren hem al hadden verscheurd.¹⁰

Deze straf heet 'Poena Cullei' in het Latijn, Poena is de Griekse godin van de straf en 'poena' betekent in het Latijn ook straf, de vertaling is dan ook "de straf van de zak".

Deze straf werd niet vaak gegeven en werd alleen voor de grootste schande van vadermoord uitgedeeld. Het is niet eens met zekerheid bekend of deze straf ooit aan iemand is gegeven.

---

¹⁰ <http://huweschap.com/article/poena-cullei>

Nederland

In Nederland wordt er een verschil gemaakt tussen moord en doodslag. Moord is wanneer je opzettelijk iemand doodt en dit met voorbedachte rade hebt gedaan. Het is doodslag als je iemand doodt in een opwelling en hier niet eerst over na hebt kunnen denken. Voor moord en doodslag zijn ook verschillende straffen. Voor poging tot moord kan je ook gestraft worden.

Moord

In de wet staat “Hij die opzettelijk en met voorbedachte rade een ander van het leven berooft, wordt, als hij schuldig wordt bevonden aan moord, gestraft met tijdelijke of levenslange gevangenisstraf van ten hoogste dertig jaren of een geldboete van de vijfde categorie.”

De maximale straf voor moord is dus levenslang, maar als de rechter vindt dat dit een te zware straf is, wordt het een tijdelijke straf van minimaal 14 jaar en maximaal 30 jaar in de gevangenis. Geldboetes worden bij moord en doodslag nauwelijks gegeven, omdat het een van de zwaarste misdrijven is die je kan plegen en er altijd een gevangenisstraf wordt opgelegd.

Doodslag

Bij doodslag heb je je niet eerst kunnen bedenken en heb je in een opwelling iemand gedood. Er is soms een dunne lijn tussen moord en doodslag en het ligt dus soms ook aan de rechter of die vindt of het moord of doodslag is. De maximale straf voor doodslag is 15 jaar in de gevangenis of een boete van de vijfde categorie.

Poging tot moord

Bij poging tot moord heeft de dader de moord niet gepleegd, maar was bezig met deze uitvoeren na het van tevoren beramen. Als de persoon alleen een vaag plan had is het niet strafbaar. Ook als deze persoon bezig was met het plan maar zich bedenkt, is het niet strafbaar, maar alleen als de persoon zich bedenkt omdat hij/zij zich er niet goed bij voelt, niet als hij/zij de politie ziet en er vandoor gaat bijvoorbeeld. De maximale straf voor poging tot moord is 20 jaar celstraf.¹¹

---

¹¹ <http://www.wetrecht.nl/moord/>

Omstandigheden

Er zijn natuurlijk allerlei verschillende omstandigheden waarin sprake is van moord. Daarom zijn er ook verzachtende omstandigheden zoals:

- Als de dader nog geen strafblad heeft
- Als de dader een slachtoffer was
- Als de dader niet toerekeningsvatbaar is
- Als de dader een moeder is die haar kind heeft vermoord

Als een van deze omstandigheden van toepassing is wordt de straf vaak minder zwaar.

Natuurlijk zijn er ook omstandigheden waardoor de straf omhoog gaat zoals:

- Als de dader een strafblad heeft met soortgelijke daden
- Als de dader een vader is die zijn kind heeft vermoord
- Als de dader geweld heeft gepleegd tegen een hulpverlener
- Als de dader dit misdrijf heeft gepleegd om een ander misdrijf te verhullen
- Als de rechtbank denkt dat dit zich zal herhalen
- Als het in het huis van het slachtoffer is gebeurd ¹²

Misdrijf	Straf Romeinen	Straf Nederland
Moord	Doodstraf	14 jaar tot levenslang
Vadermoord	Poena Cullei	14 jaar tot levenslang
Doodslag	Doodstraf	15 jaar of een boete
Poging tot moord	Doodstraf	Max. 20 jaar

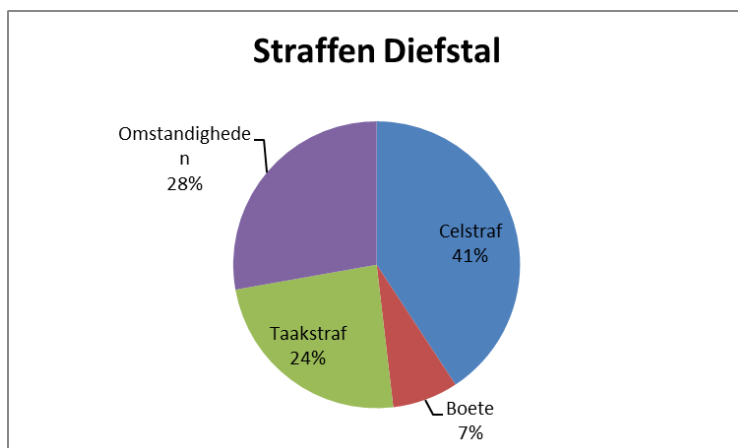
---

¹² http://www.moordzaken.com/Straffen_bij_moord_en_doodslag

Conclusie onderzoek

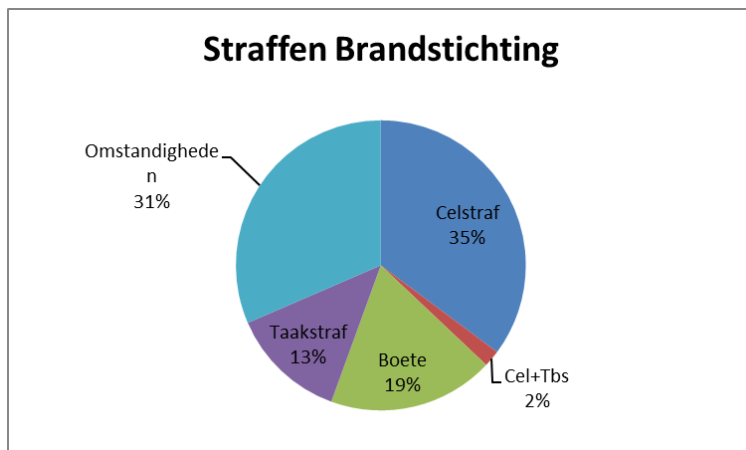
Heel leuk allemaal, al die straffen, maar wat vinden mensen daar eigenlijk van? Zijn ze het er mee eens of vinden ze dat er op een hele andere manier gestraft moet worden? We gingen het onderzoeken en stelde dus ook de vraag: **Hoe denken mensen over de straffen van nu?**

We maakte een enquête en vroegen de mensen wat ze als straf zouden geven voor de verschillende misdrijven die wij ook in ons profielwerkstuk besproken hebben. We hebben 54 reacties gekregen waarvan 63% vrouw is, 35,2% man en 1,8% wilde anoniem blijven. De meerderheid van deze mensen (74,1%) is niet gelovig. Ook is 18,5% tussen de 16 en 29 jaar, 35,2% is tussen de 30 en 49 jaar oud en de overige 46,3% is 50 jaar of ouder.

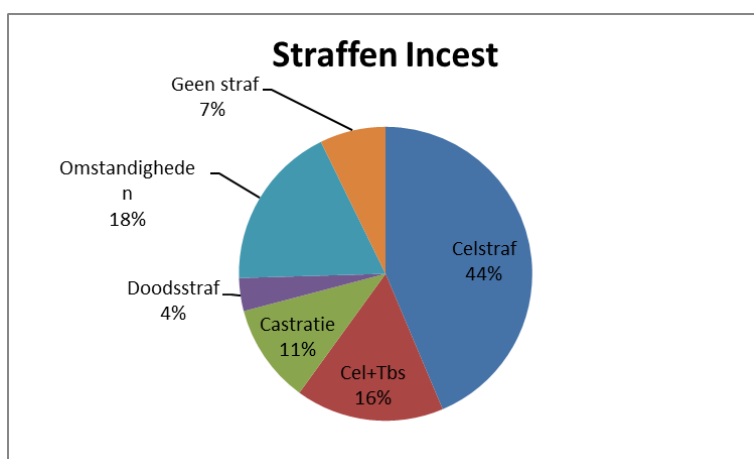

In deze grafiek zijn in grote lijnen de antwoorden te zien die gegeven zijn op de vraag: Welke straf zou u voor diefstal geven?

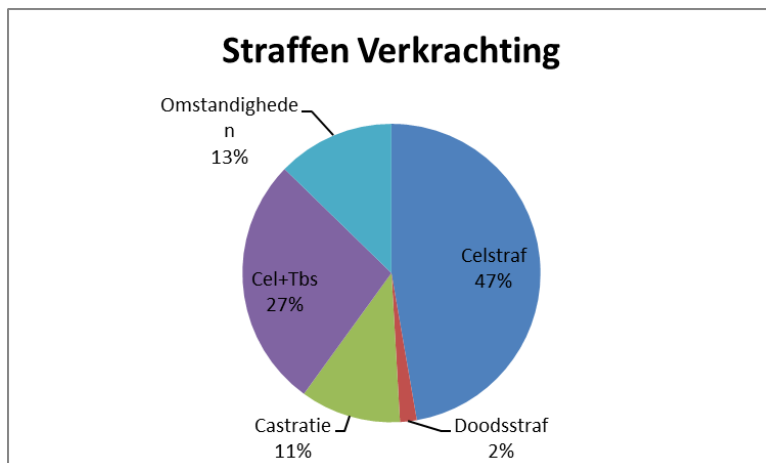
De meeste mensen zeggen dat er op zijn minst een celstraf van een paar maanden gegeven moet worden, maar er zijn ook een aantal mensen die aangeven dat het vooral aan de omstandigheden ligt. Wat is er gestolen? Op welke manier? Zijn er mensen bij overleden? En vaak als mensen zeggen dat het aan de omstandigheden ligt wordt wel aangegeven dat ze vinden dat er wel een boete, taakstraf of gevangenisstraf gegeven moet worden.

In de grafiek (op de vorige pagina) zijn in grote lijnen de antwoorden te zien die gegeven zijn op de vraag: Welke straf zou u geven voor brandstichting? Het grootste deel van de mensen zou weer een celstraf geven van minimaal een aantal maanden en je ziet ook weer dat het een groot deel van de mensen gaat om de omstandigheden. Weer met hetzelfde soort vragen, hoe erg is de brand? Opzet of niet? Zijn er mensen bij overleden? Ook is te zien dat een klein aantal vindt dat er naast een celstraf ook een vorm van therapie gegeven moet worden aan de dader.

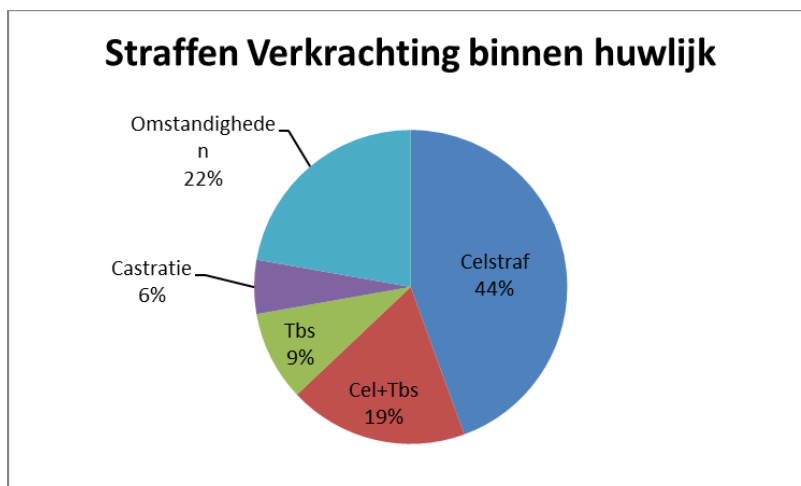

In deze grafiek zijn in grote lijnen de antwoorden te zien die gegeven zijn op de vraag: Welke straf zou u voor incest geven? Je ziet dat nog steeds het grootste aantal mensen hun voorkeur geeft aan een celstraf of celstraf met een vorm van therapie. Verder valt best wel op hoe de antwoorden ook uit elkaar kunnen lopen. Zo zie je dat 4% duidelijk nog de doodstraf zou willen geven terwijl 7% vindt dat er niet eens een straf gegeven hoeft te worden. Daarnaast valt het op dat mensen nu ook aan lijfstraffen denken en dan met name castratie.

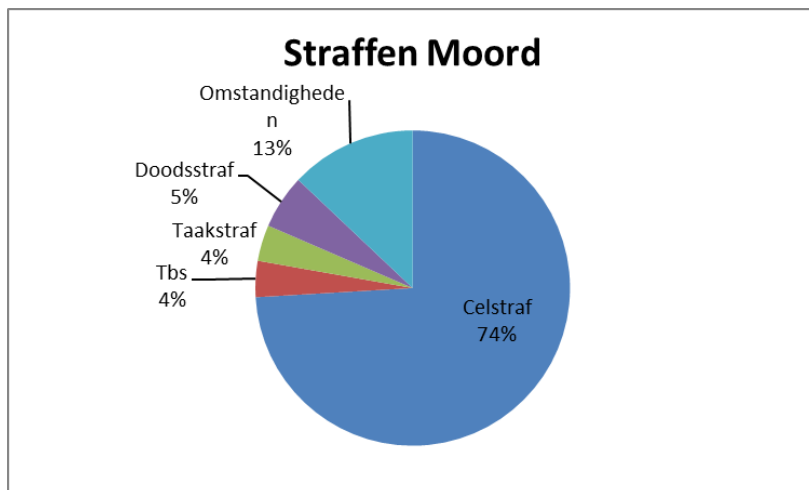
In deze grafiek zijn in grote lijnen de antwoorden te zien die gegeven zijn op de vraag: Welke straf zou u voor verkrachting geven?

Weer hebben de meeste mensen een voorkeur voor een celstraf en de combinatie celstraf met tbs scoort hoger dan bij de andere misdaden. Daarnaast vinden mensen dat ook bij deze misdaad gestraft mag worden met castratie en 2% geeft ook weer een voorkeur voor de doodstraf aan.

In deze grafiek zijn in grote lijnen de antwoorden te zien die gegeven zijn op de vraag: Welke straf zou u voor verkrachting binnen het huwelijk geven?

Er zijn veel dingen die overeen komen met de vorige grafiek die ging over verkrachting in het algemeen. Veel mensen geven nog altijd een voorkeur aan een celstraf met of zonder tbs. Het grootste verschil met de vorige grafiek is dat bij verkrachting binnen het huwelijk minder snel de doodstraf gewenst wordt en dat mensen meer vinden dat het ook aan de omstandigheden ligt.

In deze grafiek zijn in grote lijnen de antwoorden te zien die gegeven zijn op de vraag: Welke straf zou u voor moord geven?

Ongeveer 3/4 van de mensen geeft aan een celstraf te geven voor moord. Het viel wel op in de gegeven antwoorden dat mensen vinden dat tbs vaak toch wel bij een celstraf gegeven moet worden.

Verder valt op dat 4% ook een taakstraf zou geven net zoals een deel (24%) dat bij diefstal zou doen terwijl die straf niet snel gegeven werd bij de andere misdaden. Daarnaast vind 5% dat voor moord ook de doodstraf gegeven mag worden terwijl ook nog steeds 13% vind dat het aan de omstandigheden ligt.

Het valt op dat er af en toe nog wel iemand is die vind dat de dader de doodstraf moet krijgen of gecastreerd moet worden maar dat is zelden. Daarnaast word er geen andere lijfstraf dan castratie genoemd en dat geeft dus aan dat lijfstraffen verder niet heel populair meer zijn. Je ziet dat mensen niet heel creatief zijn qua straffen geven, de antwoorden lopen erg overeen met hoe het nu geregeld word en daaruit kun je concluderen dat mensen het er prima mee eens zijn hoe het nu gaat. Een enkeling daar gelaten.

Conclusie

Hoe zijn de straffen in de Romeinse tijd veranderd ten opzichte van nu?

We kunnen zien dat er tussen het strafrecht van de Romeinen en Nederland veel verschil zit.

Voor verkrachting hadden de Romeinen bijvoorbeeld geen straf maar er waren wel veel andere taboes op het gebied van seks. In Nederland ligt er tegenwoordig een hoge straf op verkrachting ook binnen het huwelijk, maar er zijn voor de rest weinig andere taboes omtrent seks.

Bij diefstal hadden de Romeinen wel een straf, dit hield in dat je de waarde van de gestolen goederen twee keer of vier keer moest vergoeden, het was ervan afhankelijk of je op heterdaad betrapt was of niet. In Nederland hebben we nu veel meer verschillende straffen voor diefstal, het ligt heel erg aan de situatie en leeftijd van de dader. Bij de Romeinen maakte dit niet uit.

De straffen voor incest bij de Romeinen verschillen ook heel erg met de straffen in Nederland. Bij de Romeinen werd je als man van een klif gegooid en als vrouw levend begraven. Het eindresultaat was dus altijd de dood. In Nederland hebben we de doodstraf afgeschaft en zijn de straffen dus heel anders. In Nederland mag je niet trouwen met je naaste familie. In Nederland wordt er ook onderscheid gemaakt tussen kinderen en volwassenen.

Voor moord kreeg je bij de Romeinen altijd de doodstraf, je werd of onthoofd of vogelvrij verklaard. Poena Cullei werd alleen opgelegd aan degene die een naastfamilielid had vermoord. Er werd geen onderscheid gemaakt tussen doodslag en moord, wat in Nederland wel gebeurt. In Nederland zijn er veel verschillende straffen voor moord en doodslag. De straf wordt mede bepaald door de omstandigheden waaronder de dader de moord heeft gepleegd.

Bij brandstichting ligt de straf bij de Romeinen ook aan verschillende factoren: was het opzettelijk, zijn er gewonden of zelfs doden. Als je opzettelijk een brand had gesticht kreeg je altijd de doodstraf bij de Romeinen, de doodstraf verschilde voor verschillende sociale statussen. Als het niet opzettelijk was dan moest meestal een schadevergoeding worden betaald. In Nederland zien we ook het verschil tussen opzettelijke brandstichting en brandstichting door schuld, maar omdat we de doodstraf hebben afgeschaft, is het meestal een gevangenisstraf of boete.

De grootste verandering tussen de straffen van het Romeinse rijk en Nederland tegenwoordig is, dat we in Nederland geen doodstraf en lijfstraffen meer geven terwijl dat veel van de straffen waren die er in de Romeinse tijd werden opgelegd.

Discussie

Voor ons profielwerkstuk moesten wij een onderzoekje doen. Waren we zo blij dat we eindelijk een goede hoofdvraag hadden voor ons werkstuk, moesten we nog een onderzoeksvraag gaan bedenken. Dan stel je jezelf eerst de vraag: wat wil ik überhaupt gaan onderzoeken? Uiteindelijk vroegen we ons af, wat vinden de mensen eigenlijk van de straffen van nu? Zijn ze het er wel echt mee eens? En dus gingen we onderzoek doen met de vraag: wat voor straf zouden mensen geven voor bepaalde straffen?

We hadden allemaal wel een beetje bedacht dat de doodstraf niet heel populair zou zijn, zeker niet bij misdaden als diefstal, want het is uiteindelijk niet voor niets dat het is afgeschaft. Daardoor hadden we ook niet echt lijfstraffen verwacht, dat klinkt toch wat heftiger dan een celstraf.

De uitslag verraste ons dus ook niet heel erg. We hadden een enquête gemaakt en openvragen gesteld over wat iemand voor straf aan bepaalde misdaad zou geven. De meeste mensen kwamen wel met het idee voor een taakstraf, boete of celstraf met en zonder tbs.

We zijn op zich best blij met de uitkomst want dat bevestigt wat we al vermoedt hadden.

Reflectie

Het begon met het bedenken van een onderwerp wat nog niet zo makkelijk bleek te zijn. Je zit in een groepje dus iedereen moet zich erin kunnen vinden en als je dan eindelijk wat bedacht hebt moet het wel concreet zijn. Na lang nadenken en zoeken naar de goede woorden kwamen we dan uiteindelijk toch aan een goede onderzoeksvraag waar iedereen het ook mee eens is.

De taken worden verdeeld maar het is toch lastig om je niet met de delen van anderen te bemoeien als je het idee heb dat iemand zich naar jou mening niet genoeg inzet voor de dingen die diegene moet doen. Anouk en Eva zijn af en toe best wel een regelneven en doen dingen het liefst zelf want dan weten we dat het goed is en als het dan toch niet goed blijkt te zijn is het volledig je eigen schuld, maar we zijn allemaal lid van een groepje en we hadden daar dus af en toe best wel moeite mee. Maar we moeten ook wel eerlijk toegeven dat er bij ons allemaal wel eens iets anders voor het profielwerkstuk ging.

Elke keer nadat we een afspraak hadden gehad met onze begeleider benoemde hij wat we voor een volgende keer af moesten hebben en vanuit daar werden de taken dus ook elke keer opnieuw verdeeld. We hielden ons uiteindelijk ook niet erg meer aan het plan van aanpak die we in het begin gemaakt hadden. De afspraken met de begeleider vonden we heel prettig omdat dat weer een duidelijke richtlijnen gaf en alles weer een beetje op gang bracht.

Uiteindelijk is het ons ook allemaal toch nog wel meegevallen. We denken dat we veel meer stress ervaren hebben dan nodig was. Toen we op een gegeven moment gingen kijken hoeveel we hadden bleek het alweer meer te zijn dan we verwacht hadden en waren we dus ook dichterbij het einde dan we dachten. Op het laatst was het wel nog een beetje lastig want we liepen best wel vast, we hadden bijvoorbeeld niet echt een idee hoe we de enquête uit moesten werken doordat het veel openvragen zijn, maar toen hebben we weer een afspraak gemaakt met onze begeleider en die heeft ons goed geholpen waardoor we weer verder konden en de laatste kleine dingetjes zelf af konden ronden.

In het nieuwe schooljaar zaten we niet meer bij elkaar in de klas en dat vonden we best wel lastig want daardoor overlegde we ook weer minder makkelijk over het profielwerkstuk en twijfelde we af en toe nog wel aan de dingen die we konden doen, maar we hadden een groeps-app dus daarin konden we nog wel dingen aan elkaar vragen en communiceren. We hebben elkaar ook nog wel gewoon in pauzes en sommige tussenuren gesproken maar dat was nu toch een heel stuk minder dan toen we bij elkaar in de klas zaten.

We zijn verder wel tevreden over het eindproduct. Er zijn altijd verbeterpunten maar we vinden wel dat we goed ons best hebben gedaan om er wat moois van te maken. De volgende keer zouden we het allemaal wel op prijs stellen als de communicatie beter zou gaan, want we vonden het nu af en toe nog best wel stressvol dat we niet precies wisten hoe ver de andere al waren, dus daar gaan we een volgende keer beter op letten.

Procesverslag

Bij het maken van deze opdracht wilde we leren of er een groot verschil was tussen de straffen van de Romeinen en van Nederland nu en of de mensen het wel eens waren met de straffen die er nu gegeven worden. Dit waren vrij letterlijk onze onderzoeksvragen en het vinden van antwoorden op deze vragen is dan ook gelukt.

Onze werkwijze was vrij efficiënt, want we spraken ongeveer elke week met onze begeleider af om ons PWS te bespreken en te vragen wat er nog moest veranderen en nog bij moest. Maar de communicatie was niet altijd optimaal, want we hadden veel moeite om een datum en tijd te vinden dat we er met z'n allen aan konden werken en dus spraken we meestal over de app, hierop reageer je natuurlijk niet altijd meteen waardoor de communicatie soms sloom ging en efficiënter had gekund.

We hebben ons niet echt aan de planning gehouden maar dat was niet erg, want iedereen dat wat ze moest doen. Daarom hebben we onze planning ook niet bijgewerkt. Meestal zei onze begeleider wat er voor die week af moest en dan maakten we dat voor die week en als we te weinig hadden gedaan dan deden we de aankomende weken meer, we hadden dus niet echt een duidelijke vaste planning voor het hele PWS.

Meestal maakte we een taakverdeling zodat het duidelijk was wat iedereen moest doen en dan ging iedereen aan het werk. We mailden dan het werk dat we gedaan hadden naar elkaar en keken dat van elkaar dan soms ook na zodat we dingen konden verbeteren.

Vanaf het begin hebben we gezegd dat als je iets af hebt dat je dat dan in de groeps-app zei zodat iedereen wist hoe ver we waren. Ook vonden we het allemaal erg belangrijk dat iedereen zijn werk af had op het moment dat we hadden afgesproken dat het af moest zijn. Dit was soms erg lastig omdat we ook gewoon toetsen hadden en die waren dan soms op dat moment belangrijker dan het PWS.

Als iemand dan niet op tijd zijn werk had gemaaild dan vroegen we er eerst naar om te kijken of diegene het misschien was vergeten te sturen of te appen, als dit niet het geval was dan zeiden we dat het zo snel mogelijk af moest en in ieder geval voor de volgende afspraak. Als dit meerdere keren zou gebeuren zouden we er wel over gaan praten met z'n allen zodat het niet te vaak zou gebeuren.

De samenwerking met onze begeleider ging erg goed, we hebben zoals gezegd bijna elke week met hem afgesproken om het over het PWS te hebben en tips te geven. Dit was erg handig en zorgde er voor dat we elke week aan ons PWS zouden zitten. Soms was het maken van een afspraak echter wel moeilijk omdat we meestal mailden en er dan niet snel terug gemaaild werd of we konden geen datum vinden waarbij we allemaal konden afspreken.

Over het algemeen zijn we erg tevreden met het eindproduct omdat we veel geleerd hebben, we niet al te veel stress hebben gehad door dit PWS en de begeleiding goed was.

Logboek

Anouk van Roosmalen

datum	tijd	activiteit	Uren
23-2-2018	12:00-13:00	onderwerp verzinnen	1.
23-2-2018	14:00-15:00	appen over PWS	1.
24-2-2018	10:00-11:00	Bronnen zoeken	1.
2-3-2018	18:00-19:00	Bronnen zoeken	1.
4-3-2018	16:00-17:30	onderzoeksvragen verzinnen	1. 30 min
7-3-2018	20:10-22:40	appen over PWS + bronnen uitzoeken	2. 30 min
8-3-2018	10:00-11:00	Bronnen zoeken	1.
8-3-2018	17:00-19:05	appen over PWS	2. 5 min
9-3-2018	16:50-17:30	appen over PWS	0. 40 min
10-3-2018	11:25-11:55	appen over PWS	0. 30 min
11-3-2018	19:45-19:50	appen over PWS	0. 5 min
12-3-2018	13:00-13:45	appen over PWS	0. 45 min
14-3-2018	20:55-21:06	appen over PWS	0. 10 min
21-3-2018	17:48-18:50	appen over PWS	1. 2 min
7-4-2018	15:00-16:30	Beginnen 'verkrachting'uitwerken	1. 30 min
9-4-2018	15:15-16:00	afspraak Wieringen	0. 45 min
12-4-2018	16:45-116:50	appen over PWS	0. 5 min
12-4-2018	18:00-20:04	Stukje verder uitwerken	2. 4 min
13-4-2018	14:45-15:04	appen over PWS	0. 19 min
13-4-2018	18:08-19:16	appen over PWS	1. 8 min
14-4-2018	14:45-17:55	Stukje verder uitwerken en vragen bedenken	2. 10 min
16-4-2018	15:15-16:00	afspraak Wieringen	0. 45 min
21-4-2018	13:05-15:00	Stukje verder uitwerken en mooier maken	1. 55 min
23-4-2018	16:00-16:40	afspraak Wieringen	0. 40 min
30-4-2018	16:00-16:30	afspraak Wieringen	0. 30 min

7-5-2018 15:15-15:40	afspraak Wieringen	0. 25 min
12-5-2018 14:15-16:00	Vragen enquete bedenken	1. 45 min
14-5-2018 15:15-15:45	afspraak Wieringen	0. 30 min
15-5-2018 23:00-23:10	appen over PWS	0. 10 min
16-5-2018 22:24-23:57	appen over PWS	1. 21 min
18-5-2018 7:20-7:58	appen over PWS	0. 38 min
21-5-2018 15:15-15:45	afspraak Wieringen	0. 30 min
21-5-2018 16:50-17:05	appen over PWS	0. 15 min
21-5-2018 18:00-18:07	appen over PWS	0. 7 min
24-5-2018 21:45-22:25	appen over PWS	0. 40 min
25-5-2018 14:23-14:31	appen over PWS	0. 8 min
27-5-2018 14:04-14:28	appen over PWS	0. 24 min
27-5-2018 16:20-17:00	appen over PWS	0. 40 min
27-5-2018 21:00-21:30	appen over PWS	0. 30 min
28-5-2018 14:25-15:15	samen aan PWS haco	0. 50 min
28-5-2018 16:00-16:35	afspraak Wieringen	0. 35 min
30-5-2018 16:00-16:40	afspraak Wieringen	0. 40 min
1-6-2018 18:35-19:07	appen over PWS	0. 32 min
3-6-2018 16:00-16:53	appen over PWS	0. 53 min
4-6-2018 16:00-16:30	afspraak Wieringen	0. 30 min
10-6-2018 13:12-13:25	appen over PWS	0. 13 min
10-6-2018 22:00-22:30	appen over PWS	0. 30 min
11-6-2018 16:00-16:45	afspraak Wieringen	0. 45 min
18-6-2018 16:00-16:35	afspraak Wieringen	0. 35 min
20-6-2018 18:50-19:25	appen over PWS	0. 35 min
21-6-2018 13:00-14:02	appen over PWS	1. 2 min
28-6-2018 16:00-16:30	afspraak Wieringen	0. 30 min
10-7-2018 16:00-16:40	afspraak Wieringen	0. 40 min

17-7-2018 15:15-15:50	afspraak Wieringen	0. 35 min
27-8-2018 15:29-15:40	appen over PWS	0. 11 min
28-8-2018 11:30-12:15	appen over PWS	0. 45 min
28-8-2018 12:00-14:00	samen aan PWS	2.
5-9-2018 18:22-19:05	appen over PWS	0. 48 min
6-9-2018 12:20-12:50	appen over PWS	0. 30 min
10-9-2018 15:00-15:30	appen over PWS	0. 30 min
12-9-2018 15:13-15:30	appen over PWS	0. 17 min
15-9-2018 10:10-10:20	appen over PWS	0. 10 min
16-9-2018 10:45-10:55	appen over PWS	0. 10 min
18-9-2018 12:13-12:20	appen over PWS	0. 7 min
19-9-2018 8:01-8:12	appen over PWS	0. 11 min
21-9-2018 9:05-9:15	appen over PWS	0. 10 min
23-9-2018 14:35-14:47	appen over PWS	0. 13 min
24-9-2018 16:00-16:40	afspraak Wieringen	0. 40 min
26-9-2018 12:23-12:30	appen over PWS	0. 7 min
3-10-2018 10:15-10:55	Enquete uitwerken	0. 40 min
4-10-2018 14:35-14:45	appen over PWS	0. 10 min
4-10-2018 15:20-15:40	appen over PWS	0. 20 min
4-10-2018 16:05-16:15	appen over PWS	0. 10 min
6-10-2018 16:00-17:30	Enquete uitwerken	1. 30 min
6-10-2018 19:00-21:10	Enquete uitwerking afronden	2. 10 min
10-10-2018 11:00-11:15	appen over PWS	0. 15 min
13-10-2018 10:00-10:30	appen over PWS	0. 30 min
Totaal		56 uur en 10 min.

Eva Warmerdam

datum	tijd	activiteit	Uren
23-2-2018	12:00-13:00	onderwerp verzinnen	1.
23-2-2018	14:00-15:00	appen over PWS	1.
24-2-2018	10:00-11:00	appen over PWS	1.
2-3-2018	18:00-19:00	appen over PWS	1.
4-3-2018	16:00-17:30	onderzoeksvragen verzinnen	1. 30 min
7-3-2018	20:10-22:40	appen over PWS	2. 30 min
7-3-2018	18:05-19:30	plan van aanpak maken	1. 25 min
8-3-2018	10:00-11:00	appen over PWS	1.
8-3-2018	17:00-19:05	appen over PWS	2. 5 min
9-3-2018	16:50-17:30	appen over PWS	0. 40 min
9-3-2018	19:45-21:35	plan van aanpak maken	1. 50 min
10-3-2018	11:25-11:55	appen over PWS	0. 30 min
11-3-2018	19:45-19:50	appen over PWS	0. 5 min
12-3-2018	13:00-13:45	appen over PWS	0. 45 min
14-3-2018	20:55-21:06	appen over PWS	0. 10 min
21-3-2018	17:48-18:50	appen over PWS	1. 2 min
4-4-2018	18:20-19:00	bronnen zoeken	0. 40 min
9-4-2018	15:15-16:00	afspraak Wieringen	0. 45 min
12-4-2018	16:45-116:50	appen over PWS	0. 5 min
12-4-2018	18:00-20:04	appen over PWS	2. 4 min
13-4-2018	14:45-15:04	appen over PWS	0. 19 min
13-4-2018	18:08-19:16	appen over PWS	1. 8 min
16-4-2018	15:15-16:00	afspraak Wieringen	0. 45 min
21-4-2018	15:25-16:10	bronnen zoeken	0. 45 min
22-4-2018	16:07-17:25	bronnen zoeken	1. 18 min
23-4-2018	16:00-16:40	afspraak Wieringen	0. 40 min

28-4-2018 11:25-12:30	bronnen zoeken	1. 5 min
29-4-2018 15:35-16:40	bronnen zoeken	1. 5 min
30-4-2018 16:00-16:30	afspraak Wieringen	0. 30 min
3-5-2018 17:10-18:50	bronnen zoeken	1. 40 min
6-5-2018 17:45-19:35	schrijven moord romeinen	1. 40 min
7-5-2018 15:15-15:40	afspraak Wieringen	0. 25 min
12-5-2018 11:30-12:55	schrijven moord romeinen	1. 25 min
12-5-2018 17:55-18:55	bronnen zoeken	1.
13-5-2018 14:20-16:05	schrijven moord NL	1. 45 min
14-5-2018 15:15-15:45	afspraak Wieringen	0. 30 min
15-5-2018 23:00-23:10	appen over PWS	0. 10 min
15-5-2018 16:45-18:00	schrijven moord NL	1. 15 min
16-5-2018 22:24-23:57	appen over PWS	1. 21 min
18-5-2018 7:20-7:58	appen over PWS	0. 38 min
21-5-2018 15:15-15:45	afspraak Wieringen	0. 30 min
21-5-2018 16:50-17:05	appen over PWS	0. 15 min
21-5-2018 18:00-18:07	appen over PWS	0. 7 min
24-5-2018 21:45-22:25	appen over PWS	0. 40 min
25-5-2018 14:23-14:31	appen over PWS	0. 8 min
26-5-2018 10:55-13:00	schrijven brandstichting romeinen	2. 5 min
27-5-2018 14:04-14:28	appen over PWS	0. 24 min
27-5-2018 16:20-18:05	appen over PWS	1. 45 min
27-5-2018 21:00-21:30	appen over PWS	0. 30 min
28-5-2018 14:25-15:15	samen aan PWS haco	0. 50 min
28-5-2018 16:00-16:35	afspraak Wieringen	0. 35 min
30-5-2018 16:00-16:40	afspraak Wieringen	0. 40 min
1-6-2018 18:35-19:07	appen over PWS	0. 32 min
2-6-2018 14:35-17:00	schrijven brandstichting romeinen	2. 25 min

3-6-2018 16:00-16:53	appen over PWS	0. 53 min
4-6-2018 16:00-16:30	afspraak Wieringen	0. 30 min
10-6-2018 13:12-13:25	appen over PWS	0. 13 min
10-6-2018 22:00-22:30	appen over PWS	0. 30 min
11-6-2018 16:00-16:45	afspraak Wieringen	0. 45 min
13-6-2018 18:50-20:00	schrijven brandstichting NL	1. 10 min
18-6-2018 16:00-16:35	afspraak Wieringen	0. 35 min
20-6-2018 18:50-19:25	appen over PWS	0. 35 min
21-6-2018 13:00-14:02	appen over PWS	1. 2 min
28-6-2018 16:00-16:30	afspraak Wieringen	0. 30 min
30-6-2018 16:45-19:30	schrijven brandstichting NL	1. 40 min
4-7-2018 16:35-19:15	lay-out uniform maken	2. 40 min
10-7-2018 16:00-16:40	afspraak Wieringen	0. 40 min
17-7-2018 15:15-15:50	afspraak Wieringen	0. 35 min
27-8-2018 15:29-15:40	appen over PWS	0. 11 min
28-8-2018 11:30-12:15	appen over PWS	0. 45 min
28-8-2018 12:00-14:00	samen aan PWS	2.
5-9-2018 18:22-19:05	appen over PWS	0. 48 min
6-9-2018 12:20-12:50	appen over PWS	0. 30 min
10-9-2018 15:00-15:30	appen over PWS	0. 30 min
12-9-2018 15:13-15:30	appen over PWS	0. 17 min
15-9-2018 19:10-21:40	schrijven conclusie	2. 30 min
15-9-2018 10:10-10:20	appen over PWS	0. 10 min
16-9-2018 10:45-10:55	appen over PWS	0. 10 min
18-9-2018 12:13-12:20	appen over PWS	0. 7 min
19-9-2018 8:01-8:12	appen over PWS	0. 11 min
21-9-2018 9:05-9:15	appen over PWS	0. 10 min
22-9-2018 14:25-15:10	schrijven conclusie	0. 45 min

23-9-2018 14:35-14:47	appen over PWS	0. 13 min
24-9-2018 15:15-16:50	schrijven conclusie	1. 35 min
24-9-2018 16:00-16:40	afspraak Wieringen	0. 40 min
26-9-2018 12:23-12:30	appen over PWS	0. 7 min
29-9-2018 12:00-15:45	teksten nakijken	3. 45 min
4-10-2018 14:35-14:45	appen over PWS	0. 10 min
4-10-2018 15:20-15:40	appen over PWS	0. 20 min
4-10-2018 16:05-16:15	appen over PWS	0. 10 min
10-10-2018 11:00-11:15	appen over PWS	0. 15 min
13-10-2018 10:00-10:30	appen over PWS	0. 30 min
13-10-2018 11:15-13:00	logboek maken	1. 45 min
13-10-2018 14:00-16:00	logboek maken	2.
14-10-2018 12:00-15:25	voorkant maken	3. 25 min
14-10-2018 15:25-15:55	teksten bij elkaar zetten	0. 30 min
16-10-2018 18:30-20:40	logboek invullen	2. 10 min
Totaal		90 uur en 50 min

Willemijn Ram

datum	tijd	activiteit	Uren
23-2-2018	12:00-13:00	onderwerp verzinnen	1.
23-2-2018	14:00-15:00	appen over PWS	1.
24-2-2018	10:00-11:00	appen over PWS	1.
2-3-2018	18:00-19:00	appen over PWS	1.
4-3-2018	16:00-17:30	onderzoeksvragen verzinnen	1. 30 min
7-3-2018	20:10-22:40	appen over PWS	2. 30 min
8-3-2018	10:00-11:00	appen over PWS	1.
8-3-2018	17:00-19:05	appen over PWS	2. 5 min
9-3-2018	16:50-17:30	appen over PWS	0. 40 min
10-3-2018	11:25-11:55	appen over PWS	0. 30 min
11-3-2018	19:45-19:50	appen over PWS	0. 5 min
12-3-2018	13:00-13:45	appen over PWS	0. 45 min
12-3-2018	13:45-14:00	Bijwerken deelvragen	0.15 min
14-3-2018	20:55-21:06	appen over PWS	0. 10 min
21-3-2018	17:48-18:50	appen over PWS	1. 2 min
9-4-2018	15:15-16:00	afspraak Wieringen	0. 45 min
10-4-2018	12:40-13:00	Taken aanpassen	0. 20 min
12-4-2018	16:45-116:50	appen over PWS	0. 5 min
12-4-2018	18:00-20:04	appen over PWS	2. 4 min
13-4-2018	14:45-15:04	appen over PWS	0. 19 min
13-4-2018	17:00-18:00	Bronnen omzetten	1.
13-4-2018	18:08-19:16	appen over PWS	1. 8 min
16-4-2018	15:15-16:00	afspraak Wieringen	0. 45 min
23-4-2018	16:00-16:40	afspraak Wieringen	0. 40 min
30-4-2018	16:00-16:30	afspraak Wieringen	0. 30 min
7-5-2018	15:15-15:40	afspraak Wieringen	0. 25 min

14-5-2018 15:15-15:45	afspraak Wieringen	0. 30 min
15-5-2018 23:00-23:10	appen over PWS	0. 10 min
16-5-2018 22:24-23:57	appen over PWS	1. 21 min
18-5-2018 7:20-7:58	appen over PWS	0. 38 min
21-5-2018 15:15-15:45	afspraak Wieringen	0. 30 min
21-5-2018 16:50-17:05	appen over PWS	0. 15 min
21-5-2018 18:00-18:07	appen over PWS	0. 7 min
22-5-2018 12:15-12:45	Bronnen zoeken/tekst schrijven	0. 30 min
23-5-2018 19:15-22:00	Diefstal Ro en NI verder schrijven	2. 45 min
24-5-2018 21:45-22:25	appen over PWS	0. 40 min
25-5-2018 14:23-14:31	appen over PWS	0. 8 min
27-5-2018 14:04-14:28	appen over PWS	0. 24 min
27-5-2018 16:20-18:05	appen over PWS	1. 45 min
27-5-2018 21:00-21:30	appen over PWS	0. 30 min
27-5-2018 21:30-22:00	Vragen vragenlijst bedenken	0. 30 min
28-5-2018 14:25-15:15	samen aan PWS haco	0. 50 min
28-5-2018 16:00-16:35	afspraak Wieringen	0. 35 min
30-5-2018 16:00-16:40	afspraak Wieringen	0. 40 min
1-6-2018 18:35-19:07	appen over PWS	0. 32 min
3-6-2018 16:00-16:53	appen over PWS	0. 53 min
4-6-2018 16:00-16:30	afspraak Wieringen	0. 30 min
10-6-2018 13:12-13:25	appen over PWS	0. 13 min
10-6-2018 22:00-22:30	appen over PWS	0. 30 min
11-6-2018 16:00-16:45	afspraak Wieringen	0. 45 min
18-6-2018 16:00-16:35	afspraak Wieringen	0. 35 min
20-6-2018 18:50-19:25	appen over PWS	0. 35 min
21-6-2018 13:00-14:02	appen over PWS	1. 2 min
24-6-2018 17:00-18:20	Bronnen zoeken	1. 20 min

25-6-2018 10:00-11:15	Tekst schrijven incest Ro	1. 15 min
27-6-2018 20:10-22:20	Incest NL verder schrijven	2. 10 min
28-6-2018 16:00-16:30	afspraak Wieringen	0. 30 min
10-7-2018 16:00-16:40	afspraak Wieringen	0. 40 min
17-7-2018 15:15-15:50	afspraak Wieringen	0. 35 min
17-7-2018 21:25-22:30	Tekst schrijven/verbeteren	1. 5 min
21-8-2018 17:20-17:50	Bronnen zoeken/toevoegen	0. 30 min
27-8-2018 15:29-15:40	appen over PWS	0. 11 min
28-8-2018 11:30-12:15	appen over PWS	0. 45 min
28-8-2018 12:00-14:00	samen aan PWS	2.
5-9-2018 18:22-19:05	appen over PWS	0. 48 min
6-9-2018 12:20-12:50	appen over PWS	0. 30 min
10-9-2018 15:00-15:30	appen over PWS	0. 30 min
12-9-2018 15:13-15:30	appen over PWS	0. 17 min
15-9-2018 10:10-10:20	appen over PWS	0. 10 min
16-9-2018 10:45-10:55	appen over PWS	0. 10 min
18-9-2018 12:13-12:20	appen over PWS	0. 7 min
19-9-2018 8:01-8:12	appen over PWS	0. 11 min
21-9-2018 9:05-9:15	appen over PWS	0. 10 min
23-9-2018 14:35-14:47	appen over PWS	0. 13 min
24-9-2018 16:00-16:40	afspraak Wieringen	0. 40 min
26-9-2018 12:23-12:30	appen over PWS	0. 7 min
4-10-2018 14:35-14:45	appen over PWS	0. 10 min
4-10-2018 15:20-15:40	appen over PWS	0. 20 min
4-10-2018 16:05-16:15	appen over PWS	0. 10 min
10-10-2018 11:00-11:15	appen over PWS	0. 15 min
11-10-2018 20:10-22:00	Nieuwe bronnen omzetten	1. 50 min
13-10-2018 10:00-10:30	appen over PWS	0. 30 min

14-10-2018 18:50-20:52	Inhoudsopgave en bijzetten	2.
15-10-2018 12:10-12:30	Problemen in bestand oplossen	0. 20 min
16-10-2018 19:20-19:30	Afbeeldingen zoeken	0. 10 min
18-10-2018 14:25-15:15	Bronnen origineel vinden	0. 50 min
18-10-2018 19:30-22:30	Bronnen verder omzetten/vinden	3.
18-10-2018 22:30-22:55	Logboek	0. 25 min
Totaal		63 uur en 40 min

Bronnen

Verkrachting

Wikibooks, (z.d.) *Sociale geschiedenis van het Romeinse rijk/Seksualiteit*. Geraadpleegd op 07-04-2018, van https://nl.wikibooks.org/wiki/Sociale_geschiedenis_van_het_Romeinse_rijk/Seksualiteit

Wikipedia, (z.d.) *Prostitutie in het oude Rome*. Geraadpleegd op 07-04-2018, van https://nl.wikipedia.org/wiki/Prostitutie_in_het_oude_Rome

Wetrecht, (z.d.) *Verkrachting*. Geraadpleegd op 07-04-2018, van <http://www.wetrecht.nl/verkrachting/>

Zedendelict advocaat, (z.d.) *Verkrachting binnen het huwelijk (Artikel 242 sr Wetboek van Strafrecht)*. Geraadpleegd op 14-04-2018, van <https://www.zedendelict-advocaat.nl/verkrachting-binnen-huwelijk/>

Diefstal

Wikipedia (z.d.) *Romeins recht*. Geraadpleegd op 21-04-2018, van https://nl.wikipedia.org/wiki/Romeins_recht#

Wikipedia (z.d.) *Diefstal*. Geraadpleegd op 26-04-2018, van <https://nl.wikipedia.org/wiki/Diefstal#Nederland>

Incest

Wikipedia (z.d.) *Tarpeïsche rots*. Geraadpleegd op 13-06-2018, van https://nl.wikipedia.org/wiki/Tarpe%C3%AFsche_rots

Isgeschiedenis (z.d.) *Cristenenvervolgingen in het Romeinse rijk*. Geraadpleegd op 14-06-2018, van <https://isgeschiedenis.nl/nieuws/christenvervolgingen-in-het-romeinse-rijk>

Wikipedia (z.d.) *Incest*. Geraadpleegd op 14-07-2018, van <https://nl.wikipedia.org/wiki/Incest>

Zedenadvocaat (z.d.) *Straffen Incest*. Geraadpleegd op 14-07-2018, van <https://www.zedenadvocaat.nl/straffen-incest/>

Moord

Askopus, (z.d.) *Romeinse vadermoord straf*. Geraadpleegd op 11-04-2018, van <http://www.askopus.com/romeinse-vadermoord-straf.html>

Florianne Verdoodt, (18,-06-2016) *Poena cullei*. Geraadpleegd op 11-04-2018, van <http://huweschap.com/article/poena-cullei>

Dattatreya Mandal, (06-06-2017) *Poena Cullei: The Bizarre Ancient Roman Punishment Reserved For Parricide*. Geraadpleegd op 12-04-2018, van <https://www.realmofhistory.com/2017/06/06/poena-cullei-roman-punishment-parricide/>

Wetrecht, (z.d.) *Moord*. Geraadpleegd op 21-04-2018, van <http://www.wetrecht.nl/moord/>

Canatan Advocaten, (z.d.) *Moord* (incl. liquidaties). Geraadpleegd op 21-04-2018, van <http://www.meijerscanatan.nl/advocaat/levensdelicten/moord-liquidaties/>

Moordzaken, (z.d.) *Straffen bij moord en doodslag*. Geraadpleegd op 22-04-2018, van http://www.moordzaken.com/Straffen_bij_moord_en_doodslag

Edward Gibbon, (1872). *Kort begrip der geschiedenis van het Romeinse Recht*. (1). Leiden, Nederland: Van Leeuwen

Brandstichting

Wetenschap.infonu (z.d.) *De wetsartikelen over brandstichting en brand door schuld*. Geraadpleegd op 14-05-2018, van <https://wetenschap.infonu.nl/recht-en-wet/166814-de-wetsartikelen-over-brandstichting-en-brand-door-schuld.html>

Problemenmetjustitie (z.d.) *Brandstichting*. Geraadpleegd op 15-05-2018, van <https://www.problemenmetjustitie.nl/onderwerpen/brandstichting/>

Afbeeldingen

Maccari, Cesare. (1880). *Cicero die Catilina*. Geraadpleegd op 17-10-2018, van https://en.wikipedia.org/wiki/Cesare_Maccari

Bronnikov, Fedor K. (1878). *The damned field*. Geraadpleegd op 17-10-2018, van https://en.wikipedia.org/wiki/Fyodor_Bronnikov#/media/File:Fedor_Bronnikov_002.jpg

Lairesse, Gerard. (1670). *Onthoofding van twee koningen in opdracht van een Romeins keizer*. Geraadpleegd op 17-10-2018, van <http://hdl.handle.net/10934/RM0001.COLLECT.134898>

Geraadpleegd op 17-10-2018, van https://www.google.nl/search?q=geldboete&rlz=1C1GCEA_enNL819NL819&source=Inms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjR37GGt43eAhXsx4UKHVI3DCYQ_AUIDigB&biw=1600&bih=740&safe=active&ssui=on#imgrc=zd766kwvHKZmvM:

Mirys, Augustyn. (18e eeuw). Geraadpleegd op 17-10-2018, van https://www.google.nl/search?q=Rupes+Tarpeia&rlz=1C1GCEA_enNL819NL819&source=Inms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjf_-qgul3eAhUKzhoKHT3GDVkJQ_AUIDigB&biw=1600&bih=740&safe=active&ssui=on#imgrc=thZQ2y02IOReHM:

Vliet, Ferry. (2015). *Santé gevangenis*. Geraadpleegd op 17-10-2018, van <https://nederlanders.fr/m/blogpost?id=3295325%3ABlogPost%3A603052&maxDate=2015-08-22T17%3A42%3A05.948Z>

Bujum. (2017) *Poena Cullei*. Geraadpleegd op 17-10-2018, van <https://neuletay.livejournal.com/41635.html>

Andrey Popov. (2013) *Close-up of Male Judge in front of Mallet holding Documents*. Geraadpleegd op 17-10-2018, van https://www.shutterstock.com/nl/image-photo/closeup-male-judge-front-mallet-holding-162913184?irgwc=1&utm_medium=Affiliate&utm_campaign=TinEye&utm_source=77643&utm_term=

Matylda. (z.d.) *Poena Cullei*. Geraadpleegd op 18-10-18, van <http://i.imgur.com/mu6pJaj.jpg>

West, Willian. (2017). *Colosseo-Rome*. Geraadpleegd op 14-10-2018, van <https://unsplash.com/photos/YpKiwlvhOpl>

Lady Justice. Geraadpleegd op 14-10-2018, van <https://medium.com/walawlibrary/leading-lady-justice-the-law-in-pop-culture-b14daf19fcb8>